

GLOSÝ

František Weyr a brněnská normativní škola

Miloš Večeřa*

Abstrakt: V roce 2019 uplyne 100 let od ustavení brněnské Právnické fakulty Masarykovy univerzity a 140 let od narození jejího významného pedagoga, právního filosofa, právního teoretika a ústavního právníka profesora Františka Weyra, který se zásadním způsobem přičinil o rozkvět právní teorie a právní filosofie. Myšlenkovým a duchovním vkladem vtiskl František Weyr brněnské právnické fakultě v období mezi dvěma světovými válkami zcela osobitý charakter položením základů normativní teorie práva a formováním brněnské normativní školy. Weyrova normativní teorie práva usilovala o vytvoření skutečné exaktní teorie práva uplatněním normativní metodologie právního poznání, jejímž základem byl Kantův a Schopenhauerův kritický idealismus striktně odlišující poznání normativní od kauzálního. Základem Weyrovy teorie práva jako vědy o normách byla formálně logická konstrukce právní normy a kritická analýza pojmového aparátu právní vědy. Weyr byl při formování normativní teorie ovlivněn Ryzí naukou právní rakouského právního teoretika Hanse Kelsena, v řadě otázek však šel vlastní cestou. Brněnská normativní škola zahrnovala většinu pedagogů brněnské právnické fakulty a její význam přesáhl národní hranice.

Klíčová slova: teorie práva, právní norma, normativita, normativní teorie, brněnská normativní škola

Úvod

Rok 2019 je v oblasti právní vědy spojen se dvěma souvisejícími výročími. Je stoletým výročím ustavení brněnské Právnické fakulty nově zřízené Masarykovy univerzity a zároveň v tomto roce uplyne 140 let od narození originálního českého právního filosofa a právního teoretika, významného ústavního a správního právníka, státovědce a statistika, ale i politika a osobnosti renesančního ducha profesora Františka Weyra, který je s prvorepublikovou brněnskou právnickou fakultou bytostně spojen. Zasloužil se spolu s profesorem Karlem Englišem o zpracování a prosazení návrhu zákona o zřízení Masarykovy univerzity v Brně v Národním shromáždění a o ustavení její Právnické fakulty, jejímž prvním děkanem byl návazně zvolen. Prvorepublikovou brněnskou právnickou fakultu spojujeme s Weyrovou brněnskou normativní školou, jejímž byl zakladatelem a hlavním představitelem, na druhé straně bez jejího institucionálního zázemí by se Weyrova normativní teorie neprosadila do širšího povědomí právnické veřejnosti. Toto symbiotické spojení mimořádné vědecké osobnosti a formující se nově ustavené vědecké instituce je vhodné při jejím významném stoletém jubileu připomenout. Osudové spojení vědecké dráhy Františka Weyra a brněnské právnické fakulty se naplnilo i na konci jejich společné cesty, kdy krátce poté, co musel František Weyr fakultu v roce 1948 opustit,

* Prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc., vedoucí katedry právní teorie Právnické fakulty Masarykovy univerzity. E-mail: Milos.Vecera@law.muni.cz

byla brněnská právnická fakulta v červnu 1950 vládním nařízením zrušena a normativní právní teorie byla marxistickou právní teorií podrobena zdrcující kritice. Po obnovení právnické fakulty v roce 1969 se na krátko zásluhou profesora Vladimíra Kubeše vrátil její filosofický entusiasmus, politická normalizace 70. let však zabránila navázání na odkaz Weyrův a jeho brněnské normativní školy. Teprve po roce 1989 se brněnská právnická fakulta vrátila k tomuto odkazu pořádáním vědeckých konferencí, symposií a workshopů a na Weyrův myšlenkový vklad odkazují odborné práce pedagogů brněnské právnické fakulty.

1. Mezníky Weyrova života

Weyrovu pedagogickou a vědeckou činnost ohraničují osudové etapy jeho života. Jeho životní dráhu můžeme rozdělit do sedmi rozhodujících období.¹

Weyr pocházel z rodu věhlasných českých matematiků, jeho otec Emil Weyr a jeho strýc Eduard Weyr² dosáhli jmenování profesory matematiky do svých třiceti let. Mohl tak navázat na rodinnou vědeckou tradici. František Weyr se narodil 25. dubna 1879 ve Vídni za otcova profesorského působení na Vídeňské univerzitě. Po předčasné otcově smrti se patnáctiletý Weyr s matkou a dvěma sourozenci přestěhovali do Prahy. Weyr, který mluvil německy a znal pouze domácí češtinu, se musel doučit český pravopis a mluvnici. Po absolvování pražského německého gymnázia se Weyr nicméně v roce 1899 rozhodl pro studium na české větvi Právnické fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity (dnešní Univerzita Karlova). Potkal zde řadu velkých pedagogických a vědeckých osobností, např. Emanuela Tilsche, Antonína Randu, Jiřího Pražáka a Albína Bráfa. Kromě právnických a ekonomických přednášek na právnické fakultě navštěvoval Weyr také povinné přednášky T. G. Masaryka z praktické filosofie na filosofické fakultě a na filosofické fakultě si navíc zapsal přednášky filosofa Františka Krejčího. Jeho přáteli se na studiích stali národohospodář Karel Engliš a publicista František Peroutka.

Po úspěšném ukončení studia práv v roce 1903 se Weyr vrátil do Vídně a pracoval zde jako úředník politické správy a působil také v dolnorakouském Mistelbachu. Usilovně v té době pracoval na svém habilitačním spisu *Příspěvky k teorii nucených svazků*, týkajícím se povahy veřejnoprávních korporací. Weyr zde poprvé rozvíjel úvahy směřující k vytvoření normativní právní teorie a mimo jiné dospěl i k závěru o neudržitelnosti rozlišování mezi právem soukromým a veřejným.³ V březnu 1908 Weyr podal profesorskému sboru Právnické fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze svůj habilitační spis pro obor správního práva. V prosinci 1908 úspěšně proběhlo habilitační kolokvium i habilitační přednáška. Vídeňské ministerstvo kultu a vyučování docenturu v březnu 1909 potvrdilo s tím, že se uděluje pouze pro působení v Praze. Po delším uvažování se Weyr vrátil z Vídně zpět do Prahy a přijal nabídnuté místo v Zemské statistické kanceláři Království českého. Souběžně začal vyučovat na právnické fakultě pražské univerzity jako soukromý habilito-

¹ Weyr svoji celoživotní a pracovní dráhu zachytil ve svých třídlínných autobiografických pamětech, které vyšly postupně až po jeho smrti. *Paměti* mapují celý Weyrův život a jsou pozoruhodným svědectvím nejen o Weyrově osobním a pracovním životě, ale i o vědeckém, kulturním a společenském životě své doby. WEYR, F. *Paměti. 1. Za Rakouska (1879–1918)*. Brno: Atlantis, 1999; WEYR, F. *Paměti. 2. Za republiky (1918–1938)*. Brno: Atlantis, 2001; WEYR, F. *Paměti. 3. Za okupace a po ní (1939–1951)*. Brno: Atlantis, 2004.

² Viz monografie BEČVÁŘ, J. a kol. *Eduard Weyr: 1852–1903*. Praha: Prometheus, 1995.

³ Své představy o normativní teorii práva vyslovil v roce 1908 i v německy publikované stati WEYR, F. *Zum Problem eines einheitlichen Rechtssystems*. *Archiv für öffentliches Recht*. 1908, roč. 23, č. 4, s. 529–580.

vaný docent a na Vysokém učení technickém v Praze. V habilitačním spise Weyr vyslovil některé kritické názory na práci Jiřího Hoetzela, docenta správního práva na pražské právnické fakultě. To vedlo k ostrému polemickému střetu týkajícímu se především opodstatněnosti rozlišování soukromého a veřejného práva, kdy se řada právních teoretiků i praktiků postavila na Hoetzelovu stranu. Vyhrocený spor zkomplikoval možné budoucí Weyrovo působení na pražské právnické fakultě. V této vypjaté situaci byly Weyrovy názory nepřímo podpořeny v roce 1911 vydaným habilitačním spisem *Hauptprobleme der Staatsrechtslehre* rakouského právníka a právního filosofa Hanse Kelsena, v němž Kelsen zastával v řadě sporných otázek shodné názory s Františkem Weyrem. V létě 1912 došlo k osobnímu setkání Františka Weyra s o dva roky mladším Hansem Kelsenem, které dalo základ nejen osobnímu přátelství, ale i úzké vědecké spolupráci.⁴

Weyr byl v období po návratu do Prahy velmi pracovně vytižen a jeho profesorská perspektiva v Praze byla velmi nejistá. Weyr dostal v této době zásluhou Karla Engliša nabídku nastoupit na nově systemizované místo profesora na České technice v Brně, kde v té době Karel Engliš působil. Weyr nabídnuté profesorské místo přijal a byl tak existenčně zajištěn a získán pro působení v Brně, kam se pak koncem roku 1912 přestěhoval. Na brněnské technice Weyr začal od začátku roku 1913 přednášet ústavní a správní právo a vedle toho měl i specializovanější přednášky určené jen pro jednotlivé studijní obory, např. o právu občanském, obchodním, stavebním, patentním, vodním apod. Po propuknutí první světové války v červenci 1914 byl Weyr odveden na vojnu, brzy však byl vyreklamován a mohl se věnovat vědecké práci. Již po svém příjezdu do Brna začal Weyr usilovně pracovat na spise *Základy filosofie právní (Nauka o poznání právnickém)*. Šlo o jeho první soustavný výklad jeho normativní právní teorie, která, ač pod silným vlivem Kelsenovým a jeho ryzí nauky právní, šla v řadě otázek svou vlastní cestou. Weyr tuto práci dokončil již v prvních dvou letech první světové války.⁵ Při jejím zpracovávání měl možnost vést zasvěcené diskuse s Karlem Englišem, zejména si tříbit své názory právně noetické, i když se s Englišem v řadě pohledů rozcházel.

Po skončení první světové války byl Weyr vtažen na krátkou dobu do politického života. Spolu s Karlem Englišem byl vyslán výkonným výborem Československé národní demokracie do Národního shromáždění a zde se významně oba zasloužili o zpracování a přijetí zákona na zřízení Masarykovy univerzity v Brně. Po zřízení univerzity a následném ustavení její právnické fakulty byl Karel Engliš zvolen rektorem Masarykovy univerzity a František Weyr prvním děkanem brněnské právnické fakulty (1919–1920). Nově zřízená právnická fakulta poskytla Weyrovi prostor pro vypracování nové koncepce právní vědy s novým způsobem právního myšlení. Weyr se bránil druhému vydání jeho *Základů filosofie právní*, neboť v retrospektivním pohledu shledával některé nedostatky této práce. Pracoval proto usilovně na novém spise, který pod názvem *Teorie práva* vyšel až v roce 1936.⁶

⁴ Weyr ve svých *Pamětech* vyjadřuje svůj obdiv k Hansi Kelsenovi, který měl na něho, jak Weyr sám uvádí, „neskonale velký vliv“, „byl to profesor, kterému napadlo za jediný den více než průměrnému jeho kolegovi za třicet let“. WEYR, F. *Paměti 1. Za Rakouska (1879–1918)*, s. 415, 417.

⁵ Weyr své *Základy filosofie právní (Nauka o poznání právnickém)* přihlásil v roce 1914 do anonymní soutěže vyhlášené pro nejlepší spisy z oboru práva Českou akademií věd a umění. Se závěrem hodnotící komise, že jeho práce nemohla cenu obdržet, poněvadž nevyhovuje podmínkám konkursu, nesouhlasil a práci vydal knižně až v roce 1920. WEYR, F. *Základy filosofie právní (Nauka o poznání právnickém)*. Brno: A. Piša, 1920.

⁶ Weyrova *Teorie práva* rozpracovala předchozí *Základy filosofie právní* a představuje, řečeno slovy Weyrovými, „mezník v jeho dosavadní činnosti vědecké a shrnutí toho, čemu dosud učil“. WEYR, F. *Teorie práva*. Brno – Praha: Orbis, 1936, s. 9.

Weyrova neobyčejně rozsáhlá literární činnost se vedle právněteoretických a právně-filosofických statí⁷ významně soustředila i na oblast pozitivněprávních disciplín, zejména práva ústavního a správního,⁸ do nichž Weyr a jeho žáci promítali přístupy normativní teorie. Část svých prací Weyr publikoval i v cizích jazycích, zejména v němčině, některé texty však publikoval i ve francouzštině, italštině nebo dánštině.⁹ Svými cizojazyčnými publikacemi Weyr napomohl rozšíření povědomí o české právní vědě v zahraničí.¹⁰

Důležitou oblastí Weyrový vědecké činnosti byly aktivity usilující o vytváření publikačních možností. Jako člen Právnické jednoty moravské a později její místopředseda se Weyr ujal hned po roce 1918 redaktorství *Zpráv jednoty*, z nichž později vytvořil *Časopis pro právní a státní vědu*, jehož redaktorem byl, s přestávkou v době okupace, až do jeho zániku v roce 1948 a v němž pravidelně publikoval. S Karlem Englišem založil *Vědeckou ročenku právnické fakulty Masarykovy university* (1922–1947) a krátce po roce 1918 uvedl v život i *Sbírku spisů právnických a národohospodářských*, v níž vycházela postupně řada významných monografií Jaromíra Sedláčka, Jaroslava Kallaba a dalších autorů. V roce 1926 založil spolu s Hansem Kelsenem mezinárodní vědecký časopis *Revue Internationale de la Théorie du Droit / Internationale Zeitschrift für Theorie des Rechts* vycházející ve francouzštině a němčině. Cílem časopisu bylo popularizovat normativní teorii na mezinárodním vědeckém fóru. Za druhé světové války *Revue* zanikla. Velkým redakčním počinem byl Weyrem iniciovaný pětisvazkový *Slovník veřejného práva československého*¹¹ (1922–1948), do něhož Weyr sám přispěl zpracováním 25 obsáhlých hesel. Weyr napsal rovněž velký počet novinových článků, které publikoval zejména v Lidových novinách. Seznamoval v nich s aktuálními politickými a právními otázkami.

V roce 1926 bylo Weyrovi nabídnuto členství v České akademii věd a umění a stal se členem i dalších domácích a zahraničních vědeckých společností, např. Mezinárodního institutu pro právní filosofii a sociologii v Paříži, Mezinárodního institutu pro veřejné právo v Paříži a Mezinárodního institutu statistického v Haagu. Vedle působení na právnické fakultě Weyr vykonával po dobu deseti let i velmi náročnou funkci prezidenta Státního úřadu statistického v Praze (1919–1929) a působil ve správních radách řady akciových společností.

Nacistická okupace 15. března 1939 se na životě brněnské právnické fakulty bezprostředně neprojevila. K Weyrovým šedesátým narozeninám (25. 4. 1939) proběhly slavnostní oslavy s články v tisku a odborných právních časopisech a vědeckou konferencí s knižně vydanou *Poctou*.¹² Již začátkem září 1939 však proběhlo v Brně široké zatýkání českých

⁷ Metodologicky významné jsou zejména jeho polemické stati WEYR, F. *O metodě sociologické*. Brno: Barvič & Novotný, 1927; WEYR, F. *Čtyry kapitoly z právní noetiky. Časopis pro právní a státní vědu*. 1929, roč. 12, s. 1–16; WEYR, F. *Právní věda a věda o právu: poznámky ke Kallabově a Englišově noetice*. Praha: Orbis, 1935.

⁸ Již v roce 1919 vydal Weyr spis *Ústava republiky československé*, týkající se tzv. prozatímní ústavy. Základním dilem o definitivní ústavě ČSR z roku 1920 je Weyrova *Soustava československého práva státního* (1921), jejíž druhé vydání vyšlo již v roce 1924. Za její třetí vydání lze pokládat Weyrovo *Československé ústavní právo* (1937), sloužící jako učebnice. V roce 1922 vychází Weyrův spis *Československé právo správní, část obecná* a v témže roce německy psaný *Nárys československého správního práva (Grundriss des tschechoslowakischen Verwaltungsrechtes)*, zpracovaný společně s Rudolfem Dominikem.

⁹ Např. práce WEYR, F. *Zur Theorie des „natürlichen Rechts“*. *Archiv für Rechts und Wirtschaftsphilosophie*. 1913, roč. 7, č. 1, s. 84–90; WEYR, F. *Natur und Norm. Revue internationale de la théorie du droit*. 1931/1932, roč. 6, s. 12–22.

¹⁰ Úplná bibliografie Weyrový publikační činnosti viz monografie VEČEŘA, M. *František Weyr*. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 247–277.

¹¹ Na základním plánu vydávání *Slovníku veřejného práva československého* se Weyr dohodl s prezidentem nejvyššího správního soudu dr. Emilem Háchou, prof. Jiřím Hoetzelem za pražskou fakultu a s prof. Karlem Laštovkou za bratislavskou právnickou fakultu.

intelektuálů a Weyr mu unikl jen šťastnou shodou okolností a neskončil tak jako řada jeho kolegů v koncentračním táboře. Byl nucen se uchýlit do Prahy, kde se cítil bezpečněji pod ochranou vlivných přátel. Po uzavření vysokých škol 17. 11. 1939 byl Weyr penzionován. Ani v Praze se však Weyr nevyhnul zatčení a výslechům, nakonec však byl po měsíci z vazby propuštěn na intervence ministra Jaroslava Krejčího a prezidenta Emila Háchy. Důsledkem zatčení byl srdeční infarkt a zhoršení jeho zdravotního stavu.

Po skončení 2. světové války se Weyr na podzim roku 1945 vrátil do Brna a přislíbil další své působení na fakultě s omezeními danými srdeční chorobou, dušností a sužující agorafobií. V roce 1946 Weyr vydal stručné, ale významné shrnutí svých dvou dřívějších základních prací z oblasti teorie práva pod názvem *Úvod do studia právního (normativní teorie)*.¹² Programově šlo, na rozdíl od obou předchozích prací, o studijní pomůcku určenou nejen studentům práv. V dubnu 1947 se Františku Weyrovi a Karlu Englišovi dostalo ocenění při společné slavnostní promoci čestnými doktory Masarykovy univerzity.¹⁴

Po únorovém politickém převratu v roce 1948 musel Weyr a většina profesorů fakultu opustit. Na zákrok zastupujícího děkana prof. Vladimíra Vybrala poskytlo ministerstvo Weyrovi dovolenou „ke studijním účelům“, a to až do doby jeho řádného odchodu do důchodu v roce 1949. Weyr v tomto období napsal obsáhlou několikasetstránkovou a vědecky vyzrálou práci *Filosofie, politika, právo* a některé další drobnější práce. Žádná z nich však již v poúnorové době nemohla vyjít tiskem. Přes obtížnou zdravotní a finanční situaci se Weyr až do posledních dnů svého života věnoval usilovné tvůrčí duševní práci, která byla přerušena náhlou srdeční slabostí, jež 29. června 1951 ukončila jeho životní pouť.

2. Weyrova normativní teorie jako skutečná teorie práva

Weyrova normativní teorie vzniká nikoliv náhodou na počátku 20. století. Rozhraní 19. a 20. století se vyznačuje vystoupením tzv. právního modernismu představovaného řadou směrů, kdy se proti tradiční právní vědě prosazovaly škola volného práva, škola právněsociologická a škola zájmové jurisprudence. Brněnský právní filosof Vladimír Kubeš zařadil tento vývoj právní filosofie a vystoupení normativní teorie do kontextu vývoje v obecném filosofickém myšlení s určitým časovým posunem a v ovlivnění hnutím novopozitivismu konstatováním, že „*filosofie práva sdílí osudy filosofie obecné o nějakých třicet až čtyřicet let později*“.¹⁵

Weyra vedla k promýšlení jeho normativní teorie nespokojenost s úrovní právní vědy na počátku 20. století. Právní školy, které v této době působily, neposkytovaly podle Weyra právním disciplínám dostatečné filosoficko-právní a právněteoretické základy.¹⁶ Tuto absenci právněontologických a noetických poznatků si programově předsevzala vyplnit Weyrova normativní teorie.

¹² V Pochtě byly publikovány příspěvky řady významných právních teoretiků. Zdeněk Neubauer, profesor ústavního práva, v Pochtě vyslovil: „Weyrovi přátelé a žáci pokládají za svoje životní štěstí, že se setkali s tímto velkým člověkem, který má rysy velekněze [...] neboť jeho osobností dotkl se jich genius.“ In: NEUBAUER, Z. *Sborník prací k počtě 60. narozenin Františka Weyra*. Praha: Orbis, 1939, s. 13.

¹³ WEYR, F. *Úvod do studia právního (normativní teorie)*. Reprint. Brno: Masarykova univerzita, 1994.

¹⁴ V textu Weyrova doktorského diplomu se v jazyce latinském mimo jiné píše: „František Weyr položil základy k noetice vědy právní a zasloužil se neobyčejně o systematické řešení jak obecných problémů právní vědy, tak zvláště otázek práva veřejného.“ Viz obrazová příloha publikace KOP, F. Karel Engliš a František Weyr čestnými doktory MU v Brně. Brno: Universum, 1947.

¹⁵ KUBEŠ, V. *Právní filosofie XX. století*. Reprint. Brno: Masarykova univerzita, 1992, s. 5.

¹⁶ Viz k tomu KUBEŠ, V. Brněnská škola ryzí nauky právní. In: WEINBERGER, O. – KUBEŠ, V. *Brněnská škola právní teorie: normativní teorie*. Praha: Karolinum, 2003, s. 9 an.

Již ve svých *Základech filosofie právní* si František Weyr stanovil úkol vybudovat kritickou vědu o právu, jejímž základem měl být Kantův kritický idealismus přijímaný prostřednictvím učení Arthura Schopenhauera.¹⁷ Kritická teorie práva má být shrnutím celé dosavadní jeho vědecké činnosti, má být „skutečnou teorií práva“.¹⁸ Formování „ryzí“ nauky o právu předpokládalo položit nové filosofické základy právní vědy, zejména nauky o poznávání, a přehodnocení zavedených noetických východisek dosavadní právní vědy. Weyrova právní věda měla výlučně poznávat, nikoliv tvořit nebo hodnotit. Weyr proto zdůraznil nehodnotící a antiideologický přístup právní vědy, která se musí rozejít s přirozenoprávními, morálními, historickými a sociologickými pohledy na právo.¹⁹ Weyr proto vystupoval proti tradiční právní nauce a proti nově se prosazujícím sociologizujícím směrům v právu – proti školám sociologické jurisprudence, zájmové jurisprudence a školy volného práva.²⁰ Univerzity musí pěstovat „vědu pro vědu [...] pěstovati vědu pro vědu samotnou znamená poznávati bez zřetele k určitým praktickým účelům“.²¹

Teorie nic nechce, leda poznávání, kdežto praxe chce vždy určité účely. Úkolem teorie práva je dodávat prostředky pro poznávání empirických normových souborů, kterými jsou právní řády.²² Weyr vytyčuje hranice mezi teoretickou funkcí poznávání normy, což je úkol jeho teorie práva, a praktickou funkcí, což je otázka tvorby právní normy a její aplikace. V tom vidí Weyr rozdíl mezi stanoviskem jeho normativní teorie a tradiční jurisprudence. Její látkou „*nejdou konkrétní obsahy právních norem, čili jinými slovy: reprodukce toho, co podle nich má býti [...] nýbrž pomůcky – formy – jimiž tohoto obsahu lze se soustavně (systematicky) zmocnit*“.²³ Normativní teorie jako obecná teorie práva musí být očištěna od všech nenormativních přístupů a rozpracována jako logicky konzistentní teorie práva.

3. Noetická východiska normativní teorie

Každá věda má své noetické základy, tedy základy poznávání (myšlení) vůbec. Také poznávání práva má mít zvláštní nauku poznávací. V tomto smyslu se podle Weyra právní filosofie přibližuje pojmově tomu, co se nazývá obecnou teorií práva.²⁴ Lze ji chápat jako metodologii právního poznání.

Weyr ve svých právně noetických úvahách vyšel z filosofie kritického idealismu, který předpokládá přehodnocení procesu poznávání. Poznávání je vždy vztahem mezi poznávajícím subjektem a objektem (předmětem) poznání. Kantův kritický idealismus chápe poznání jako proces, ve kterém aktivně působí subjekt poznání. Předmět poznání bez účasti subjektu a jeho nazíracích forem je třeba si představit jako nepoznatelný.²⁵ Tradiční právní věda, která vychází z filosofie naivního realismu, si otázku poměru poznávajícího subjektu k poznávanému předmětu nekladla.

Kritický idealismus, vycházející z protikladu mezi subjektem a objektem poznávání, vyvozuje návazně i protiklad mezi intelektem (funkcí poznávací) a vůlí (funkcí volní,

¹⁷ WEYR, F. *Základy filosofie právní: Nauka o poznání právníkém*, s. 13.

¹⁸ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 9.

¹⁹ WEYR, F. O metodě sociologické. *Vědecká ročenka Právnické fakulty MU*. 1927, roč. 6, s. 27 an.

²⁰ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 338–339.

²¹ WEYR, F. *Úvod do studia právníkého: normativní teorie*, s. 9.

²² WEYR, F. *Teorie práva*, s. 12.

²³ *Ibidem*, s. 13.

²⁴ WEYR, F. *Základy filosofie právní: Nauka o poznání právníkém*, s. 7.

²⁵ WEYR, F. *Úvod do studia právníkého: normativní teorie*, s. 12.

chtěním, jednáním), jejichž teoretického oddělení se nauka o poznání (noetika) nemůže zříci a musí tvrdit absolutní rozdíl mezi poznáváním a chtěním.²⁶ Teprve teoretickým odloučením intelektu od vůle je umožněno teoretické vědecké poznávání, které nemá jiného účelu, tedy je si samo účelem. Intelekt tímto způsobem poznávající nic nechce, leda poznávání. Poznávající subjekt (a tedy i věda) svůj předmět poznává, nemůže tvořit předmět svého poznání, tvoří ho jednajícím subjekt.

V souladu s kritickým idealismem normativní teorie vychází striktně z rozlišování formy kauzálního a normativního nazírání, světa mětí (*sollen*) a světa bytí (*sein*). Z noetického dualismu mezi světem jaký je (dle kauzálního zákona) a světem, jaký bytí má (dle určitých norem), je třeba dovodit dva závěry. Z toho, že něco jest, nemůžeme usuzovat na to, že něco bytí má a norma může stanovit cokoliv, a i když stanoví nemožné, je platná.²⁷ Obdobou přírodovědné existence (skutečnosti) v oboru normativním je platnost. Příroda existuje a norma platí.²⁸ Shrňme-li, pak předmětem kauzálního poznávání je příroda (vnější svět) a předmětem normativního poznávání je norma (něco, co bytí má). Teorie práva poznává normativním nazíráním. Jejím předmětem studia je tedy obsah právní normy. „Vznik norem jest otázkou, jež náleží posuzovati [...] s hlediska kauzálního a nikoliv normativního“.²⁹ Stejně tak je tomu i u otázek aplikace práva. Poznávání tedy nepředstavuje tvořivý proces. Předmětem normativního poznání je právní norma, která je jen odhalována, nikoli konstruována.

4. Teorie práva jako věda o normách

Z noetického dualismu světa bytí a mětí a kauzální a normativní formy nazírání Weyrovi vyplynulo chápání právní vědy pouze jako vědy o normách (normologie), jejímž úkolem je poznání toho, co podle normy bytí má. Právní vědu proto podle Weyra nemohou zajímat otázky přesahující hranice imanentního normativního poznávání a je třeba je prohlásit za metanormativní a z hlediska poznání transcendentní povahy. To se v právní vědě týká především oblasti tvorby práva a otázek jeho aplikace a konkretizace vůbec. Vlastní určení konkrétního obsahu normotvůrcem tvořených norem je oblastí jeho neomezené svrchovanosti. Vůči obsahu norem přestává každá kritika ze strany teorie a nastává jen její interpretační funkce.³⁰ Normativní poznávání se tedy zabývá pouze výkladem už hotových právních norem a jejich vzájemnými vztahy v normovém souboru.

Weyr, a stejně i Hans Kelsen,³¹ budovali svoji teorii práva jako vědu o normách. Pojem normy se tak stal ústředním pojmem jejich teorie práva. „Pro normativisty může býti jen [...] věda o právních normách (sc. jejich obsahu) vědou“.³² Weyr připomíná údajný Archimédův výrok: „Dejte mi pevný bod a já pohnu Zemí“, kdy tímto Archimédovým pevným bodem pro teorii práva je „norma, kterou sama poznáváním nemůže vytvořiti, nýbrž kterou pouze poznává, zůstávajíc tím věrnou poslání každé pravé vědy“.³³ Teorie práva jako věda o normách měla v rámci různých právních odvětví umožnit řešení konkrétních právních problémů.

²⁶ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 28.

²⁷ Ibidem, s. 34.

²⁸ WEYR, F. *Základy filosofie právní: Nauka o poznání právníckém*, s. 25.

²⁹ Ibidem, s. 77.

³⁰ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 13.

³¹ KELKEN, H. *Ryzí nauka právní*. Praha – Brno: Orbis, 1933, s. 9.

³² WEYR, F. *Právní věda a věda o právu. Časopis pro právní a státní vědu*. 1935, roč. 18, s. 95.

³³ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 19.

Pro vymezení právní normy zvolil František Weyr kritéria formální a ve vztahu k nim ve svých základních pracích charakterizuje právní normu třemi znaky:

- 1) Prvním a hlavním znakem právní normy je její *normativita*, tj. norma jako „výraz něčeho, co býti má“, kdy takto vymezená norma je „formálně-logickým předpokladem možnosti normativního poznávání“;³⁴ „poznávající normy, poznáváme jejich obsah, tj. co podle nich býti má“.³⁵ Podobně i pro Kelsena je smyslem normy *měti*, norma znamená, že něco má býti nebo má se státi.³⁶ Formální hlediska v pohledu na právní normu Weyr podtrhuje zdůrazněním, že „obsahem normy může být cokoliv. Z toho plyne, že obsah sám nerozhoduje o metodě poznávací, nýbrž jedině forma. [...] Vše, co jest [...] může takto být obsahem normy, [...] lhotejno, zdali někdy bylo (ale už není), čili nic, zdali někdy bude (roz. způsobeno), či zda podle přírodních zákonů je jisto, že nikdy býti nemůže.“³⁷ Stejně tak i Hans Kelsen dovozuje, že: „Normy, stanovené lidskými volními akty, mají ve vlastním volním významu libovolný charakter. To jest: každé libovolné chování [...] může jimi být stanoveno jako mající býti.“³⁸ K tomu Kelsen zdůrazňuje: „Právní normy neplatí mocí svého obsahu. Kterýkoliv libovolný obsah může býti právem, neexistuje žádné lidské chování, jež by bylo důsledkem svého obsahu vyloučeno státi se obsahem právní normy.“³⁹ Vladimír Kubeš v tomto směru poznamenává, normativní škoie pro vytyčený její úkol „nezbylo, než abstrahovat od obsahu normy vůbec, abychom přišli k čistému pojmu norma“.⁴⁰
- 2) Druhým znakem právní normy je spojení právní normy s představou *povinnosti*, tj. představou, že to, co býti má, je někým povinováno. Poznávat normu znamená poznávat její konkrétní obsah. „Tento obsah se jeví povšechně jako povinnost. Povinnost a norma jsou takto ústředními pojmy normativního poznávání a nevyskytují se vůbec v oblasti poznávání přírodovědného.“⁴¹ Oba pojmy, norma a povinnost, jsou logicky nerozlučně spojeny. Kde je norma, tam je i povinnost a kde je povinnost, tam musí být norma.⁴² Povinnost je přitom možno chápat objektivně nebo subjektivně. Z objektivní stránky spadá povinnost v jedno s obsahem právní normy, s její skutkovou podstatou (např. růže mají kvést). V subjektivním chápání zde jde o představu povinnosti subjektu, který má povinnost v subjektivním smyslu.⁴³ Také Hans Kelsen přiznává právní povinnosti význam v souvislosti s tím, že právní řád představuje donucovací řád. Právní povinnost „není nic jiného než individualisovanou normou“.⁴⁴ Právní povinnost tak Kelsen chápe v zásadě jako subjektivní povinnost, která je obdobou pojmu subjektivního práva. Oproti Weyrovi Kelsen položil důraz na sankci právní normy.⁴⁵ Kelsenovu teorii sankční normy ale Weyr považoval za logicky pochybenou.

³⁴ WEYR, F. *Základy filosofie právní*, s. 18 an.

³⁵ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 34.

³⁶ KELSEN, H. *Všeobecná teorie norem*. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 16–17, 41.

³⁷ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 34.

³⁸ KELSEN, H. *Všeobecná teorie norem*, s. 19.

³⁹ KELSEN, H. *Ryzí nauka právní: Metoda a základní pojmy*, s. 33.

⁴⁰ KUBEŠ, V. *Právní filosofie XX. století*, s. 53.

⁴¹ WEYR, F. *Úvod do studia právníckého: normativní teorie*, s. 16.

⁴² WEYR, F. *Teorie práva*, s. 36.

⁴³ Tradiční právní nauka nepovažovala za ústřední pojem práva povinnosti nýbrž práva v subjektivním smyslu. Weyr naproti tomu vycházel z toho, že s právní normou je v zásadě vždy spojena právní povinnost a někdy i subjektivní právo, byť ne každá právní norma s sebou nese určitou povinnost.

⁴⁴ KELSEN, H. *Ryzí nauka právní: Metoda a základní pojmy*, s. 28.

- 3) Třetím formálním znakem právní normy, který slouží i k odlišení právních norem od neprávních norem, je fakt, že *právní normy pocházejí od určitého normotvorného subjektu*, a to státu jako teoreticky myšleného normotvůrce. Všechny normy přiřitatelné státu jako normotvornému subjektu jsou proto normy právní. Jednota normového souboru je dána identitou normového (normotvorného) subjektu.⁴⁶ Norma se stává normou právní svou příslušností k normovému souboru. Weyr pro rozlišení rozdílných normativních souborů volí kritérium formální, tedy vše, co stanoví určitý normotvůrce, je považováno za platnou normu.⁴⁷ Jednotný normový soubor umožňuje logicky vyloučit obsahový rozpor mezi jednotlivými normami, které k němu přináleží. Právní normativní soubory jsou přitom ustaveny vícedimenzionálně, Weyr mluví o stupňovité výstavbě právního řádu.

5. Logický formalismus normativní teorie

Normativní teorie podrobila kritické analýze celý pojmový aparát právní vědy. Úkolem teorie práva je, aby „*dodávala prostředky pro poznávání empirických normových souborů, kterými jsou – mimo jiné – právní řády*“⁴⁸, zabývat se formami, jimiž se lze zmocnit obsahu právních norem. Těmi základními formami jsou pojmy. Tyto nevypovídají samy o něčem, co má být, ale normotvůrce je užívá, chce-li stanovit normy. Teorie práva má být kritickou, tj. analyzovat způsob užívání obecných pojmů. Její kritické působení se má podle Weyra zastavit pouze tam, kde činnost empirického normotvůrce znamená vlastní stanovení konkrétního obsahu jím tvořených norem. Zde přestává kritika ze strany teorie a nastává její funkce interpretační.

Nazíracími formami je soustava formálních pojmů. Pro poznání přírody jsou to zejména pojmy prostoru, času a příčiny, pro poznání norem pojmy norma, povinnost, trest, vina a další. Formální pojmy, které jsou prostředkem normativního poznávání subjektu, nejsou podle Weyra získávány ze skutečnosti, nýbrž jsou lidskému intelektu vrozeny stejně nebo alespoň podobně jako představy a pojmy prostoru a času v přírodovědném poznání.⁴⁹ Tyto formální pojmy jsou prostředkem k poznání každého právního řádu bez ohledu na jeho konkrétní obsah.⁵⁰ Formální pojmy norma a povinnost jsou pojmy základní, které nelze dále členit. Ostatní formální pojmy jsou od těchto dvou pojmových pilířů odvozeny. Podmínkou normativního poznávání jsou nejen formální pojmy, ale i apriorní pravidla normativního myšlení vyplývající z normativní noetiky. Vedle základních formálních pojmů norma a povinnost právní věda užívá další obecné pojmy, jako jsou

⁴⁵ Ve snaze odlišit právní normy od norem jiných, zejména morálních, Kelsen formuloval sankční teorii právní normy, podle níž má-li někdo povinnost a nesplní-li ji, má být proti němu zakročeno sankcí. KELSEN, H. *Pure Theory of Law*. Berkeley: University of California Press, 1967, s. 50.

⁴⁶ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 46.

⁴⁷ Weyr si uvědomoval, že k odlišení náboženských norem, např. od norem etických, používáme také kritérium formální, neboť tyto pocházejí od nadpozemského normotvůrce, tj. od Boha. WEYR, F. *Teorie práva*, s. 69.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 12.

⁴⁹ Přes společný kritický idealismus existují v pohledu Kelsena a Weyra určité rozdíly. Weyrova normativní teorie na rozdíl od ryzí nauky právní předpokládá, že formy času a prostoru jsou lidskému rozumu již vrozeny, a proto předchází postupně získávané zkušenosti.

⁵⁰ Weyr odmítá názor, že ústřední pojmy právního nazírání, jako je norma, povinnost a další, jsou jaksi „skryty“ v různých právních řádech a že je možno je pilným studiem těchto řádů odhalit. Opak je podle Weyra pravdou, neboť bez těchto ústředních pojmů nelze žádnému právnímu řádu porozumět, a jsou tudíž předpokladem, a nikoliv cílem studia. WEYR, F. *Základy filosofie právní*, s. 9.

zákon, rozsudek, soud, správní úřad, správní akt a mnoho dalších. Tyto pojmy, které jsou obsahové z hlediska obecné právní vědy, nejsou obsahovými z hlediska obecné teorie práva (normativní teorie). Samy o sobě nevypovídají o něčem, co býti má, ale normotvůrce je užívá při tvorbě právních norem. Teorie práva tedy rozlišuje pojmy podstaty práva (formální, obecné pojmy) a pojmy obsahu práva (obsahové pojmy), se kterými pracují pozitivněprávní disciplíny a které mají konkrétní normativní obsah. Pojem podstaty práva je ten pojem, který je prostředkem poznání každého souboru právních norem bez ohledu na jeho konkrétní obsah. Tyto formální pojmy „*právě pro svou formálnost jsou společně všemu normativnímu poznávání*“.⁵¹ Také obsahové pojmy (parlament, soud, úřad) samy nejsou výrazem něčeho, co býti má, ale podobně jako formální pojmy jsou pouhou pomůckou k soustavnému poznávání konkrétního obsahu normového souboru. Konstrukce těchto obsahových pojmů je věcí teorie. Se systemizací pojmů souvisí i Weyrova snaha o redukci tradičně užívaných rozlišení druhů právních norem. Normativní teorie tak zpochybnila tradiční dualismus soukromého a veřejného práva, objektivního a subjektivního práva, mezinárodního a vnitrostátního práva, dispozitivních a kogentních norem, konstitutivních a deklaratorních právních aktů apod.⁵²

6. Brněnská normativní škola

Weyrova charismatická osobnost mnohostranného právního myslitele a originalnost jeho kritického právního myšlení významně ovlivnily jeho žáky i většinu jeho fakultních kolegů. I když se s jeho normativní teorií neztotožňovali v plném rozsahu všichni pedagogové brněnské právnické fakulty a někteří ji zcela odmítali, vedla Weyrova normativní teorie k vytvoření skutečné vědecké školy, které se dostalo i širšího mezinárodního ohlasu. Bez Weyrova vědeckého ducha a působení brněnské normativní školy⁵³ by se nově zřízená brněnská právnická fakulta nestala respektovanou prvorepublikovou právnickou fakultou a z řady jejích studentů by se nestali význační právníci a právní teoretici.

Vědecká škola, jak to vyjádřil František Weyr, to je především vztah mezi učitelem (vědcem) a žákem (studentem), který není založen na jednostranném předávání informací učitelem a dogmatickým přebírání žákem, jejím úkolem je dát žáku jakýsi filosofický základ (zejména noetický), který mu umožní samostatně myslet a bádát, mnohdy i v jednotlivostech i proti svému učiteli.⁵⁴ Jako takovou charakterizoval vědeckou školu i Weyrův žák, právní teoretik a logik Ota Weinberger a zdůraznil: „*brněnská škola je zásadně otevřená a chce sloužit svobodné vědecké dynamice*“ oproti vídeňské škole, reprezentované Ústavem Hanse Kelsena, která „*má silnou tendenci hájit Kelsenovo učení advokátským způsobem*“.⁵⁵

⁵¹ WEYR, F. *Teorie práva*, s. 169.

⁵² Viz k tomu podrobněji WEINBERGER, O. – KUBEŠ, V. *Brněnská škola právní teorie: normativní teorie*, s. 43.

⁵³ Brněnská normativní škola bývá označována různě. Weyr svůj směr právní teorie označuje *normativní teorie* a její stoupence jako *normativní školu brněnskou* (WEYR, F. *Teorie práva*, s. 331, 372). Rovněž Viktor Knapp používá označení tohoto směru *normativní teorie* (KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 48). Ota Weinberger a Vladimír Kubeš ve společné monografické práci používají označení *brněnská škola právní teorie* (WEINBERGER, O. – KUBEŠ, V. *Brněnská škola právní teorie: normativní teorie*. Praha: Karolinum, 2003).

⁵⁴ WEYR, F. Pojem a podstata „vysoké školy“: Věnováno světlé památce Jaromíra Sedláčka, jednoho z nejstarších příslušníků normativní školy. *Časopis pro právní a státní vědu*. 1946, roč. XXVII, s. 149.

⁵⁵ Viz WEINBERGER, O. Vývoj a perspektivy brněnské školy ryzí nauky právní. In: MACHALOVÁ, T. (ed.). *Místo normativní teorie v soudobém právním myšlení: K odkazu Františka Weyra a Hanse Kelsena*. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 9.

Prvním z kolegů, kdo pochopil význam Weyrovy normativní teorie pro právní vědu a stal se jejím přívržencem, byl Karel Engliš. Weyrovi se postupně podařilo získat pro svou normativní teorii i většinu ostatních svých fakultních kolegů, až na historiky Bohumila Baxu a Josefa Vacka a později se odklonivšího Rudolfa Dominika.⁵⁶ Z Weyrových oddaných žáků, kteří se povětšinou stali jeho fakultními kolegy, můžeme připomenout zejména Otu Weinbergera,⁵⁷ Vladimíra Kubeše, Václava Chytila, Vladimíra Vybrala a Hynka Bulína.

Souhrnně ke stoupencům nebo příznivcům normativní teorie, ač někteří s určitými výhradami, patřili:⁵⁸

- národohospodář – Vladimír Vybral a Václav Chytil,
- právo ústavní – Jaroslav Krejčí a Zdeněk Neubauer,
- právo správní – Jaroslav Pošváv,
- právo finanční – Vladimír Vybral, Jan Loevenstein a Kazimír Čakrt,
- občanské právo – Jaromír Sedláček, Vladimír Kubeš a později František Bauer,
- obchodní právo – František Rouček a Karel Kyzlink,
- občanské právo procesní – Adolf Procházka, Karel Gerlich a Hynek Bulín,
- trestní právo – Jaroslav Kallab, Jaroslav Stránský, Jaroslav Pauk a Josef Kepert,
- mezinárodní právo – Josef Budník a Bohumil Kučera.

Na brněnské právnické fakultě se v meziválečném období vytvořilo široké jádro brněnské právní školy a František Weyr zůstal jejím duchovním otcem až do konce svého života. K brněnské škole se přikláněli i někteří pedagogové pražské a bratislavské právnické fakulty, někteří právníci z právní praxe a někteří absolventi pražské fakulty. Z těch významnějších to byli Jan Krčmář, Jiří Havelka, Ervin Hexner a další.

Velký rozmach brněnské normativní školy doprovázelo ale i nepřátelství a kritické projevy. Z odpůrců Weyrovy normativní teorie to byla jednak početnější skupina, která své výhrady vyjadřovala mlčením a ignorováním – sem patřila většina pedagogů pražské a bratislavské právnické fakulty a většina právních praktiků, jednak to byli aktivní polemizující odpůrci – profesori pražské právnické fakulty Jiří Hoetzel a Antonín Hobza.

Názory některých Weyrových fakultních stoupenců se se zásadami právního normativismu v určitých momentech rozcházely. Je zde třeba uvést zejména Jaroslava Kallaba, profesora trestního práva a filosofie práva. Kallab odmítal koncept striktně dogmatické právní vědy, která bývá někdy v pejorativním smyslu nazývána právoznalectvím, a zastával dnešní koncept široké právní vědy zahrnující vedle teorie a filosofie práva i další obecné právní disciplíny.⁵⁹ Karel Engliš se s Weyrem rozcházel zejména v názoru na noetický dualismus, proti kterému stavěl existenci tří názíracích forem, tzv. noetický trialismus.⁶⁰

⁵⁶ V dodatku k *Teorii práva* se Weyr souhrnně zamyslel nad vývojem normativní teorie ve vztahu k vídeňské *Ryzí nauce právní* a zhodnotil přístupy fakultních kolegů k normativní teorii. WEYR, F. *Teorie práva*, s. 331–380.

⁵⁷ Ota Weinberger svůj vztah k brněnské normativní škole vyjádřil slovy: „Charakter mého právně-filosofického učení není jen kritickým pokračováním brněnské školy ryzí nauky právní, nýbrž také přijatelným pokračováním vědeckého snažení mého učitele Františka Weyra.“ K tomu dodává: „Tvrdím [...], že mé učení nazvané ‚normativní institucionalismus‘ nebo krátce ‚neo-institutionalismus‘ je výplodem brněnské školy ryzí nauky právní.“ WEINBERGER, O. Od brněnské školy k neoinstitutionalismu. In: WEINBERGER, O. – KUBEŠ, V. *Brněnská škola právní teorie*, s. 389.

⁵⁸ Podrobně se složením brněnské normativní školy zabýval Weyrův žák a do roku 1950 Weyrův kolega, právník a filosof Hynek Bulín. Viz BULÍN, H. *Brněnská normativní škola právní (normativní teorie)*. In: *Brněnská věda a umění meziválečného období (1918–1939) v evropském kontextu*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 139–143.

⁵⁹ KALLAB, J. Několik poznámek k Weyrovu spisu „*Teorie práva*“. *Časopis pro právní a státní vědu*. 1937, roč. 20, s. 262.

⁶⁰ ENGLIŠ, K. Kritika normativní teorie. In: WEINBERGER, O. – KUBEŠ, V. *Brněnská škola právní teorie: (normativní teorie)*, s. 198.

Později pod vlivem polemiky s Karlem Englišem Weyr připustil závislosti normativního poznání na poznání teleologickém a vedle kauzálních a normativních nazíracích forem připustil i poznání teleologické (noetický trialismus).⁶¹

7. Odkaz Františka Weyra a brněnské normativní školy dnešku

Weyrova brněnská normativní škola znamenala rozčeření poklidné hladiny české meziválečné právní vědy a upoutala pozornost k rozpracování teoretických otázek právní vědy a právní teorie. Byla výrazem Weyrovy ambiciózní snahy vybudovat novou skutečnou právní vědu, jedinou možnou vědu o právu, která popisuje právo jaké je, ne jaké by mělo být. Šla cestou formálního právního pozitivismu postaveného na Kantově noetickém dualismu nazíracích forem a na právním monismu odmítajícím jako logicky nemožnou konstrukci norem přirozeného práva coby norem absolutně správných a platných. Odmítnutí metodologického synkretismu v právní vědě spojila normativní teorie s eliminací všech nejuristických způsobů poznávání a metod v právní vědě (historických, sociologických, morálních, politických a dalších). Při poznávání právních norem položila důraz na rozpracování formálních právních pojmů (logický pojmový formalismus).

Přes výhrady, s nimiž se Weyr a brněnská normativní škola setkávali v meziválečném a pozdějším období, je třeba ocenit originální přístup normativní teorie k právu, její logickou konzistentnost a snahu poskytnout právní vědě metody použitelné pro poznávání práva a rozpracování jejího pojmového aparátu. Přínosnou byla snaha normativní teorie uplatňovat normativní metodologii při řešení otázek právní praxe.⁶² Normativní teorie přispěla celkově k rozpracování teoretických otázek právní vědy a právní teorie. Svým odkazem se i pro dnešek stala nepominutelnou naukou, kterou právní teorie a právní filosofie nemohou ignorovat.⁶³ Weyrovo dílo a jeho normativní teorie práva zůstávají stálou myšlenkovou inspirací pro právní vědu a teorii práva, i když vliv normativní teorie na současnou právní vědu a teorii práva je poměrně omezený.

⁶¹ WEYR, F. *Úvod do studia právnického: normativní teorie*, s. 15.

⁶² Hynek Bulín mluví o tisících právníků, kteří uplatňují myšlenky normativní teorie v praxi. BULÍN, H. *Brněnská normativní škola právní (normativní teorie)*, s. 143.

⁶³ Významný právní teoretik Viktor Knapp připomíná, že přestože nesdílel názory normativní teorie nikdy, vážil si jejího tvůrce Františka Weyra a byl pro něho *magnus magister* (velký učitel). KNAPP, V. *Miniatura k počtům Františka Weyra (a také trochu jeho odpůrce Jana Krčmáře)*. In: *K odkazu prof. JUDr. Františka Weyra: Sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Brno: Masarykova univerzita, 1991, s. 57.

František Weyr and Brno Normative School

Miloš Večeřa

Abstract: 2019 marks the 100 years since the Brno Faculty of Law, Masaryk University was founded and 140 years since the birth of its excellent pedagogue, legal philosopher, legal theorist and lawyer Professor Frantisek Weyr who fundamentally contributed to the flourishing of legal theory and legal philosophy. With his thoughts and spiritual contribution, František Weyr gave the Faculty of Law in Brno a unique character in the inter-war period by laying the foundations of normative theory of law and forming the Brno normative school. Weyr's normative theory of law strived to create a real, exact theory of law by applying the normative methodology of legal cognition based on Kant's and Schopenhauer's critical idealism, strictly distinguishing normative cognition from causal cognition. The basis of Weyr's theory of law as a science of norms was a formally logical construction of legal norms and a critical analysis of the conceptual apparatus of the legal science. Weyr was influenced by the normative theory of the Austrian legal theorist Hans Kelsen, but he went his own way in a number of questions. The Brno normative school included the majority of teachers at the Brno Faculty of Law and its importance went beyond the national boundaries.

Key words: theory of law, legal norm, normativity, normative theory, Brno normative school